

СТАНОВИЩЕ
ПО КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ
“ПРОФЕСОР” В ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 3.2. ПСИХОЛОГИЯ
(ОБЩА И ВЪЗРАСТОВА) ЗА НУЖДИТЕ НА ФНОИ ПРИ СУ „СВ.
КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО: ПРОФ. ТАТЯНА ЯНЧЕВА, ДН

Конкурсът за академичната длъжност “Професор” в професионално направление 3.2. Психология (Обща и Възрастова) за нуждите на ФНОИ при СУ „Св. Кл. Охридски“ е обявен в “Държавен вестник”, бр. 22 от 16.03.2021 г., съобразно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение.

В него участва един кандидат – доц. Маргарита Ангелова Стефанова-Бакрачева, доктор.

Анализ на кариерния профил на кандидата.

М. Бакрачева е завършила СУ „Св. Кл. Охридски“, специалност педагогика. През 2004 г. защитава докторската степен по психология в Института по психология на БАН. От 2004 г. е асистент, впоследствие, през 2011 доцент в Секция „Психология на личността и методология на психологичното измерване към Департамента по психология, Институт за изследване на населението и човека, БАН. От 2018 г. работи като доцент във ФНОИ на СУ „Св. Климент Охридски“, а от 2019 г. е заместник декан по научна, проектна, международна дейност и връзки с обществеността. Води курсове като хоноруван и гост преподавател в Национална Художествена Академия, ПУ „П. Хилендарски“, Военна академия „Г. С. Раковски“.

Общо описание на представените материали по конкурса.

Представените материали по конкурса от доц. М. Бакрачева превишават значително националните и тези на СУ „Св. Кл. Охридски“ изисквания за заемане на академичната длъжност „Професор“ (общо 1556,2 при минимално изисквани 550 точки). Кандидатката е представила за участието си в конкурса впечатляваща научна

продукция - общо 55 научни труда, от които 3 монографии, 4 публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, 43 публикации в нереферирани списания с научно рецензиране, 2 студии и 3 глави от книги. Доц. Бакрачева е представила справка за 52 цитирания, от които 5 в реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни издания. Представя и доказателства за участие в 4 национални и 3 международни проекта.

Оценка на научните трудове на кандидатите за цялостното академично развитие.

В тематично отношение научната продукция на доц. М. Бакрачева е ориентирана в рняколко проблемни области:

1. Стратегии за справяне и управление на стреса (12 публикации).
2. Проблеми на психичното благополучие (9 публикации).
3. Психосоциална идентичност (11 публикации).
4. Виртуална идентичност (7 публикации).
5. Превенция на насилието и девиантното поведение (5 публикации).
6. Културно многообразие и инеркултурен диалог (4 публикации).
7. Родителски стил и изграждане на самоопределеност (4 публикации).
8. Учене в електронна среда и управление на кризисни ситуации (3 публикации).
9. Качество на живот и психично благополучие при лица с увреждания (3 публикации).
10. Публикации с приложна насоченост – изграждане на умения за справяне със стреса и подобряване на адаптивността, техники на фототерапия, справяне със зависимости и др. (15 публикации).

Всички сфери на научните и педагогически интереси на М. Бакрачева се характеризират с актуалност, иновативност, задълбоченост, научна и приложна значимост.

Приносителите в трудовете на доц. М.Бакрачева могат да се разглеждат в теоретичен и приложен аспект. Те могат да се сведат до следното:

- I. Приноси с теоретичен характер:

1. Комплексното представяне и анализ на стратегиите за справяне и управление на стреса и връзката им с идентичността, разгледани през призмата на влиянието на индивидуалните фактори и социалния контекст. В тази връзка като частни приноси могат да се изведат:
 - Разглеждането на идентичността и копинга като процес на адаптация.
 - Разглеждането на изграждането и развитието на адаптационните възможности за справяне с изискванията на контекста като личен ресурс.
 - Извеждането на акомодативния копинг като механизъм на адаптация, независим от индивидуалните и личностови различия, като основа за разработване на интервенции в предиктивна и проактивна посока и като ефективен отговор на процеса на себерегулация в условия на неопределеност и несигурност.
 - Концептуализирането на идентичността от позицията на максималната идентичност и във връзка с копинг стратегиите и психичното благополучие.
 - Изведен е нов подход към изучаване на виртуалната идентичност като компонент на общата самоопределеност. Предложена е програма за стимулиране на просоциалното поведение сред ученици чрез виртуално интерактивно взаимодействие. Важна от гледна точка на бъдещи изследвания и анализ е очертаната тенденция, че теорията за социалните норми може да бъде обогатена по отношение на по-широк кръг рискови и проблемни поведения и възрастови групи.
2. Интегриран е хедонистичния и евдемоничния подход при анализа на психичното благополучие от перспективата на теорията за процъфтяването. Представен е проактивния майндфулнес като активна когнитивна, емоционална и поведенческа себerefлексия, насочена към търсене на най-ефективните индивидуални избори. Представени са щастието, удовлетвореността от живота и процъфтяването като взаимно свързани, но детерминирани от различни фактори. Предложени са програми за изграждане на проактивен майндфулнес.

3. Предложени са модели за устойчива превенция на насилието и девиантното поведение, свързани с изграждането на нагласи, разграничаване на асертивното от агресивното поведение, изграждането на меки и преносими умения чрез активна включеност и генериране на идеи.
4. Анализирани са влиянието на родителския стил върху психосоциалното развитие на детето и изграждането му като автономна личност, върху академичната успеваемост, рисковото поведение и употребата на психоактивни вещества. Представен е теоретичен модел за ефекта на родителския стил върху стила на идентичност.
5. Очертана е нова перспектива при анализа на качеството на живот на лица с увреждания с фокус върху психичното благополучие, свързана с обединяване на усилията на различни науки. Разгледано е социалното предприемачество от позицията на смяна на модела на професионално развитие с модела на кариерно развитие.
6. Разгледани са обучението в електронна среда и дистанционното обучение и възможността за стимулиране на индивидуалните траектории на развитие чрез поддържане на интереса, личната активност и мотивация. Установено е, че при неясна и непредсказуема среда, обучаемите се чувстват сигурни, когато имат усещане за контрол върху живота си и знаят, че могат да постигнат краткосрочните или средносрочните си образователни цели, а това може да се постигне чрез позитивна, подкрепяща и осигуряваща гъвкавост среда.

II. Приноси с приложен характер:

1. Разработени са редица психодиагностични инструменти - скали за измерване на преживяна дереализация при използване на социални мрежи, за измерване на националната идентичност, мотивация за учене, стереотипите и социалните нагласи, методика за анализ на визуалното съдържание и др.
2. Предложени са подходи на работа с различни профили на зависимости, базирани на разработена иновативна типология.

3. Предложени са модели за разработване на програми и интервенции за подобряване на уменията за справяне със стреса и повишаване на адаптивността към изискванията и промените на средата.
4. Представени са техники на фототерапия, стимулиращи емпатията, толерантността, емоционалната интелигентност, социалното приобщаване.

Комплексна, качествена оценка на учебно-методическата и преподавателската дейност.

Доц. М. Бакрачева, според приложената справка, води задължителни курсове по Обща и Възрастова психология, Обща психология, Психология на развитието, Кризисна психологическа интервенция и избираем курс на английски език Arttherapy в бакалавърски и магистърски програми във ФНОИ на СУ „Св. Кл. Охридски“. Води курсове като хоноруван преподавател в магистърски програми към катедра „Психология и лидерство“, Военна академия „Г. С. Раковски“, в специалности Психология и Социална педагогика към катедра „Психология“, ФП, ПУ „Паисий Хилендарски“, в магистърска програма „Арттерапия“ на Факултета по изящни изкуства, Национална Художествена Академия.

Доц. Бакрачева представя справка за 5 авторски курса, 3 авторски консултативни програми, водени обучения и тренинги. Под нейно ръководство са успешно защитили своите трудове 9 дипломанта и 3 докторанти. Под нейно ръководство са успешно проведени 12 национални научни форума. Член е на 6 Редакционни колегии на български и международни научни списания. Член е на Дружеството на психолозите в България, Българската асоциация за тренинг и развитие, Съюза на учените в България.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Доц. Маргарита Бакрачева е утвърден, ерудиран и уважаван специалист в областта на психологията. Ползва се с авторитет сред академичната и професионална общност. Отличава се със своята задълбоченост и сензитивност към най-актуалните научни проблеми. Със своите научни разработки внася значими приноси в областта на теорията и практиката на психологията.

Тематиката на публикациите е в съответствие с тематиката на обявения конкурс. Научната и педагогическа дейност на кандидата и представените наукометрични данни удовлетворяват напълно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение.

Не са постъпили сигнали за плагиатство и не е установено такова.

Всичко това ми дава основание с пълна убеденост в научните и педагогически достойнства на Маргарита Ангелова Стефанова-Бакрачева – доцент в катедра „Социална педагогика и социално дело“ към Факултет по наука за образованието и изкуствата “ при СУ „Св. Кл. Охридски“, да предложи на Уважаемите членове на Научното жури да и бъде присъдено академичното звание “Професор” в професионално направление 3.2. Психология (Обща и Възрастова психология).

16.07.2021

Изготвил становището:

(проф. Т. Янчева, ДН)